

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

En god og trygg start på barnehagelivet

A good and secure beginning to the
kindergartenlife

Eli Raknes og Tine Smedsvik

BACHD401

Høgskolen på Vestlandet Avd.Sogndal

Fakultet for barnehagelærerutdanning

Innleveringsdato: 25.05.2023

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle

kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12

Summary

The purpose of this bachelor thesis is to acquire more knowledge of the youngest children's habituation to the kindergarten. Over the years, there has been a drastic increase in the number of children aged 1-2 years in the kindergartens, and therefore we see a need to shed light on the topic of habituation. Due to the increase in the youngest children in kindergarten, there has also been a lot of new research and theory in the field. It is the kindergarten teachers as professionals who are responsible for the adjustment period. The overall management document lays down guidelines for the adaptation to take place in collaboration with the child's parents. We therefore have chosen to emphasize their perspectives in this thesis. The thesis question has therefore been worded as follows: How can the kindergarten teachers in collaboration with parents create a good adjustment period for the youngest children in the kindergarten? In the thesis, we have used a qualitative method through focus group interviews where 3 parents of young children and 3 kindergarten teachers participated. Our findings show that time, security and communication are key words in habituation. Further in the thesis, our empirical findings are discussed in the light of relevant research and theory.

Innhold

Summary	2
1.0 Innledning	5
1.1 Avgrensning	5
1.2 Begrepsavklaring	6
2.0 Teori	7
2.1 Presentasjon av teori	7
2.2 Overgang fra hjem til barnehage	7
2.3 Det viktige foreldresamarbeidet	7
2.4 Stress i forbindelse med barnehagestart	8
2.5 Tilvenningens varighet	9
2.6 Barns medvirkning	10
2.7 Fase 1- før oppstart	10
Besøk i barnehagen	10
Tilvenningssamtale	11
2.8 Fase 2 Oppstartsfasen – når foreldrene er der sammen med barnet	11
Bli kjent samtale	12
2.9 Fase 3 – separasjonsfasen	13
Overgangsobjekt	13
Forutsigbarhet skaper trygghet	13
3.0 Metode	14
3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode	14
3.2 Valg av metode	15
3.3 Fokusgruppeintervju som metode	15
3.4 Begrunnelse for valg av metode	15
3.5 Valg av informanter	16
3.6 Metodekritikk	16
Analyse	17

3.7 Etske hensyn	17
4.0 Empiri	18
4.1 Kommunikasjon og informasjon.....	18
4.2 Delt kunnskap.....	19
4.3 Barnehagelærers ansvar.....	19
4.4 Trygghet og tilknytning.....	20
4.5 Besøk i barnehagen	20
4.6 Tid.....	21
4.7 Medvirkning.....	21
4.8 Primærkontakt.....	22
4.9 Oppsummering.....	22
5.0 Drøfting	22
5.1 Fase 1 – Før oppstart.....	23
Trygghet og forutsigbarhet	23
Besøk i barnehagen	24
5.2 Fase 2 – oppstartsfasen.....	25
Trygg tilknytning – relasjonsbygging	25
Medvirkning i tilvenningen	27
Primærkontakt	27
5.3 Fase 3 – separasjonsfasen.....	28
Den vanskelige avskjeden	28
Sensitiv omsorg	28
Forutsigbarhet skaper trygghet.....	29
6.0 Avslutning	30
7.0 Litteraturliste	32
Vedlegg 1.....	34
Vedlegg 2.....	36

1.0 Innledning

Alle barn har rett på en god og trygg start i livet, det å begynne i barnehagen er en av de største overgangene i små barns liv. For de fleste barn er overgangen fra hjem til barnehage stor, barna går fra rolige omgivelser med få nære omsorgspersoner til å måtte forholde seg til en større gruppe med barn og voksne. «*Sammenlignet med miljøet i barnehagen har det hatt det rolig rundt seg og tilbrakt dagen med en eller flere foreldre som det kjenner godt. Møtet med barnehagemiljøet innebærer en drastisk forandring*» (Broberg, Hagstrøm, & Broberg, 2018, s.131). For de fleste barn vil det være en stor overgang å gå fra å bare ha foreldrene som de nærmeste, til å måtte forholde seg til at det er flere personer som skal påta seg rollen som omsorgspersoner.

De siste 20 årene har det vært en enorm økning i hvor mange av de yngste barna som går i barnehage. Ifølge statistisk sentralbyrå (2017) gikk rundt 27 prosent av ettåringene i barnehage i år 2000. I 2022 går 87,7 prosent av ettåringene i barnehage (Statistisk sentralbyrå, 2023). Denne store økningen av antall ettåringer i barnehagen sier noe om at tilvenning er en tematikk som krever ny kunnskap og faglig oppdatering i barnehagefeltet. Økt søkelys på de yngste i barnehagen har ført til nyere forskning om de yngste barnas behov i tilvenningsperioden. Videre bør denne kunnskapen bidra til oppdatert praksis i barnehagene. Alle ansatte som jobber med små barn, bør ha et oppdatert og felles kunnskapsgrunnlag om små barns behov og om tilvenning i barnehagen (Drugli et al., 2020).

Rammeplan for barnehagens oppgaver og innhold er en offentlig vedtatt læreplan for alle barnehager i Norge. Dette er en forskrift til barnehageloven som beskriver hva barnehagen skal inneholde og personalets ansvar. I rammeplanen står det at barnehagen i samarbeid med foreldrene skal legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017). I denne oppgaven vil vi derfor legge vekt på hvordan barnehagelærerne i samarbeid med foreldrene kan skape en god tilvenning. Problemstillingen vår lyder dermed som følgende:

Hvordan kan barnehagelærerne i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?

1.1 Avgrensning

Oppgavens problemstilling handler om å finne ut hvordan barnehagelærerne i barnehagen kan skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen i samarbeid med foreldrene.

Problemstillingen er formulert slik da der er barnehagelærerne som har hovedansvaret for tilvenningen, selv om den skjer i samarbeid med øvrig personale i barnehagen. Grunnet at øvrig personal også tar stor del i tilvenningen vil dette også gjenspeiles i oppgaveteksten. Vi vektlegger også foreldrenes perspektiver, medvirkning og kunnskap om eget barn som svært viktig for å få til en

god tilvenning. Med de yngste barna mener vi i denne oppgaven barn i alderen 0-2 år da det er i denne alderen de fleste begynner i barnehagen.

I bacheloroppgaven har vi tiltenkt tilvenningsperioden fra barnet får tildelt barnehageplass og den første perioden barnet er uten foreldrene i barnehagen. Barnehagene gir ut informasjon til hjemmene i det barna har fått barnehageplass og mange familier besøker gjerne barnehagen i forkant av oppstart og dermed er relasjonsbyggingen ofte allerede i gang. Varigheten av tilvenningsperioden vil variere ut fra barnets og familiens behov og derfor er det vanskelig å sette en eksakt tidsperiode på tilvenningen.

I oppgaven har vi valgt å skrive om tilvenningsperioden på generelt grunnlag, derfor har vi avgrenset til å ikke gå inn på barn og familier med særskilte behov. Foreldresamarbeid er en del av oppgavens problemstilling, i oppgaven handler samarbeidet direkte om tilvenningsperioden. Vi kommer derfor ikke til å gå inn på hele aspektet av foreldresamarbeid som foreldremøter, samarbeidsutvalget (SU) og lignende selv om dette er en viktig del av foreldresamarbeidet i barnehagen.

1.2 Begrepsavklaring

Begrepet **tilvenning** blir benyttet i oppgaven og sikter til tiden rundt barnet begynner i barnehagen. Målet for tilvenningsperioden er at foreldre og barn blir så trygge på barnehagen at det oppleves greit å skilles. Det er individuelt hvor langt tilvenningsperioden vil vare. Det vil være viktig å ta hensyn til familiens behov (Glaser, 2018).

Videre benyttes begrepet **tilknytning** i oppgaven. «*Tilknytningsteorien handler om utvikling av de første opplevelsene av å føle seg trygg i samspill med andre mennesker, og om hvordan nære og gode relasjoner utvikles*» (Drugli et,al., 2020).

I sammenheng med tilknytning har vi i denne oppgaven benyttet oss av begrepene **trygg base** og **trygg havn** med opphav fra trygghets sirkelen. For barnet er det kjente trygge voksne som kan ta rollen som trygg base og trygg havn. «*At det finnes en trygg base, gir barnet den følelsen av trygghet som det trenger for å hengi seg til nysgjerrigheten og behovet for å utforske verden*» (Broberg, Hagstrøm, & Broberg, 2018, s. 48-49). *En trygg havn vil fungere som en ladestasjon hvor barnet kan søke trøst og støtte* (Drugli et,al., 2020).

2.0 Teori

2.1 Presentasjon av teori

I denne delen av oppgaven presenteres relevant teori for temaet tilvenning knytt til problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelærerne i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?*

Vi viser til styringsdokument som rammeplan for barnehager og barnehageloven. Teorien som er benyttet dreier seg om tilvenning for de yngste i barnehagen og rammene rundt. Nøkkelord i teorien er foreldresamarbeid, trygg tilknytning, primærkontakt, overgang, tid og relasjonsbygging. Det blir presentert forskning fra studien Little in Norway på barns stressnivå i forbindelse med barnehagestart. Vi har valgt å dele teorien inn i 3 faser basert på Drugli, Lekhal og Buøen (2020) teori og oppdeling av tilvenningstiden.

2.2 Overgang fra hjem til barnehage

En overgang er en periode hvor man går fra trygge omgivelser til man gradvis finner seg til rette i et nytt og ukjent miljø (Drugli et al., 2020, s.18). Rammeplanen for barnehager legger føringer for hvordan barnehagen i samarbeid med foreldrene skal tilrettelegge for at barna får en trygg og god start i barnehagen. «*Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn*» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33).

For de fleste barn er overgangen fra hjem til barnehage stor. Dette viser også Broberg som sier at de fleste barn i permisjonstiden har vært hjemme med en eller flere foreldre som det kjenner godt i rolige omgivelser. Møtet med barnehagemiljøet sammenlignet med hjemmemiljøet innebærer en drastisk forandring for barnet. (Broberg, Hagstrøm, & Broberg, 2018, s.131). «*Brudd i de minste barnas liv, som overgang fra hjem til barnehage, skal ikke bagatelliseres*» (Thoresen, 2017, s.30). I denne overgangen er det store forandringer for barnet og familien på kort tid, med flere nye personer, rutiner, lyder, lukter og mye å sanse for små barn. Det er et helt nytt miljø barnet skal bli kjent med.

2.3 Det viktige foreldresamarbeidet

Foreldresamarbeid er en stor og betydningsfull del av barnehagevirksomheten. Barnehagen er pliktig til å jobbe i samarbeid og forståelse med hjemmet, dette er presisert både i barnehageloven §1 og §4 og rammeplan for barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.29). Det er foreldrene som har hovedansvaret som omsorgsgivere og for barnets oppdragelse, barnehagen skal bidra og støtte foreldrene i deres omsorgsarbeid gjennom sitt samfunnsmandat. Dette er en oppgave som staten

har delegert til barnehagen, og styringsdokumentene legger rammene for hvordan dette skal utføres (Thoresen, 2017, s.11).

Ifølge rammeplanen for barnehager skal barnehagen møte foreldrenes rett til medvirkning og jobbe i samarbeid og forståelse med foreldrene. Barnets beste skal alltid være målet. Barnets trivsel og utvikling er et felles ansvar mellom barnehage og hjem (Kunnskapsdepartementet, 2017). Forskning har dokumentert at det er en sammenheng mellom kvaliteten på samarbeidet mellom personalet og foreldre og hvor vidt barnet finner seg godt til rette i barnehagen. (Clarke-Steward og Allhusen, 2005; Drugli, 2017). Ifølge Drugli (2017) vil forholdet mellom personalet og barn bli bedre desto mer positiv kontakt det er mellom foreldrene og personalet.

Dette understreker viktigheten av et godt foreldresamarbeid og at dette er noe barnehagen har ansvar for. Barnehagen og foreldrene har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling, og for å få dette til i fellesskap er foreldresamarbeidet grunnleggende. Drugli et al., (2020) legger vekt på at et godt foreldresamarbeid er en nøkkelfaktor for gode overganger for de yngste barna.

2.4 Stress i forbindelse med barnehagestart

I dag begynner flertallet av barn i barnehagen når de er i alderen 1-2 år. Dette er en alder hvor den emosjonelle utviklingen er særlig sentral. Trygghet og gode relasjoner er nødvendig for at barna skal ha en god utvikling. Små barn trenger å bli trygge i samspill med voksne som anerkjenner deres følelser (Drugli, 2017).

Forskning viser at det er stressende og krevende for små barn å begynne i barnehagen. Drugli, Solheim, Lydersen, Moe, Smith og Berg-Nielsen publiserte i 2017 en artikkel, *Elevated cortisol levels in Norwegian toddlers in childcare*. Studien ble kalt Little in Norway (LiN) og forsket på og målte små barns kortisolnivå hjemme og i barnehagen 5-6 måneder etter barna begynte i barnehagen. Kortisol er et stresshormon og er regnet for å være en biologisk markør på stress og emosjonelle reaksjoner. I studien ble det funnet at små barns kortisolnivå økte betraktelig i barnehagen sammenlignet med når de var hjemme, og at kortisolnivået var høyere hos de barna som tilbrakte 8 timer eller mer i barnehagen. I artikkelen kommer det frem at gjentakende høye kortisolnivå hos barn i de første leveårene kan påvirke sentralnervesystemet, men at det fortsatt er liten kunnskap om hvordan høye kortisolnivå vil påvirke små barn og at dette er noe det behøves videre forskning på. Ifølge Drugli et al., (2020) er det generelt funnet at et vedvarende høyt nivå av kortisol er assosiert med en rekke negative forhold som redusert immunforsvar, emosjonelle vansker og lærevansker og mer. Forskningen viser at barnas stressnivå øker i barnehagen, det kan videre tolkes som at barna selv opplever barnehagen som stressende og krevende. I og med at forskningen er gjort cirka et halvt år

etter at barna startet i barnehagen kan man gjøre seg tanker om hvor høyt kortisolnivået ville vært de første ukene i barnehagen.

Det er uvisst hvordan stress påvirker små barn, men vi kan skille mellom positivt, tolerabelt og negativt stress. I forbindelse med barnehagestart er det positivt stress som er mest relevant. Drugli (2017) omtaler positivt stress som moderat og kortvarig, ofte i forbindelse med å møte nye mennesker, bli satt grenser for eller bli adskilt fra foreldrene og lignende. I slike tilfeller sies det at barnet trenger sensitive og støttende voksne som hjelper barnet å regulere følelsene sine, da vil barnets stressnivå synke. Dette sier noe om viktigheten av voksenrollen i tilvenningen.

«Det er uansett ikke noe som tyder på at det å begynne tidlig i norske barnehager gir negative effekter på sikt. Enn så lenge bør funnene bidra til at barnehagen retter ytterligere fokus mot god kvalitet for de yngste barna, og kanskje særlig om ettermiddagen» (Drugli, 2017, s.42).

2.5 Tilvenningens varighet

I rammeplan for barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017) står det at barn skal få tid til å gjøre seg kjent i barnehagen, men rammeplanen sier ingen ting om hvor mye tid barna skal få til dette. Drugli et al., (2020) skriver at det er mye små barn skal forholde seg til i en tilvenningsperiode og at det er til stor hjelp for barna og ha med foreldrene som trygg base og trygg havn. Ifølge Drugli et al., (2020) er det kun kjente voksne som kan regulere små barns følelser på gode måter, og tilvenningsdagene er sentrale for å få en sømløs overgang mellom hjem og barnehage.

Ifølge Fagereng (2020) var det tidligere lagt opp til tredagers tilvenning for nye barn i barnehagen. Med stadig flere ettåringer i barnehagen og nyere forskning lagt til grunn finnes det faglige begrunnelser for at det prioriteres mer tid til tilvenningsprosessen. Økonomi og ressurser vil som mye annet påvirke i hvor stor grad foreldre har mulighet til å ta seg fri for å følge opp dette. Fagereng (2020) skriver videre at de aller fleste arbeidsgivere gir bare tre dagers permisjon til tilvenningen. Dette støttes av Drugli (2017) som også legger til at det ikke ligger noen faglig begrunnelse bak tre dagers tilvenning (Drugli, 2017, s.53).

Det er vanskelig å fastslå hvor lang tid barn trenger på å bli kjent og trygg i barnehagen, men mange barn trenger tid og hjelp til å bli kjent med sin nye «ladestasjon» (Fagereng, 2020, s.25). Basert på kunnskap om små barns behov og erfaringer fra ulike barnehager skriver Drugli et al., (2020) at de anbefaler barnehager å tilby små barn minst en ukes tilvenning med foreldrene til stede. Deres erfaring er at det er svært få foreldre som ikke klarer å sette av en uke sammen med barnet i barnehagen dersom de får vite om dette i god tid, med en god faglig begrunnelse. Dersom noen

foreldre ikke får til eller ikke ønsker å bruke fem dager på tilvenningen, må ansatte og foreldre sammen lage en god plan innenfor de rammene man har (Drugli et al., 2020, s. 100).

2.6 Barns medvirkning

Rammeplan for barnehager (2017) sier at barnehagen skal tilrettelegge for medvirkning tilpasset barnas individuelle forutsetninger og behov. Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og barna har rett til å gi uttrykk for sine synspunkter på egne vilkår (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.27).

Når barnet er i aldersgruppen 0-2 år har det begrenset med verbalt språk og må derfor tolkes og forstås ut fra sine uttrykk som kroppsspråk, gråt, blikk og adferd. Alle barn er forskjellig, og det er viktig å «tune» seg inn på hvert enkelt barns «kanal» slik at vi til enhver tid kan tolke signalene deres riktig (Fagereng, 2020, s.57). For å lære barnas signaler og hva de uttrykker trenger vi i starten hjelp av foreldrene. Barns medvirkning skal bli tatt hensyn til i planleggingen og vurderingen av tilvenningsperioden og hvert enkelt barn har rett til tilrettelegging ut fra egne behov.

2.7 Fase 1- før oppstart

Drugli et al., (2020) anbefaler at barnehagen tar ansvar for at det etableres så mange forbindelser som mulig mellom hjem og barnehage før barnet begynner i barnehagen. Videre hevder Drugli et al., (2020) at foreldrene trenger og få god og konkret informasjon på forhånd slik at de vet hva de kan forvente av barnehagen og hva barnehagen forventer av dem. God og relevant informasjon mellom barnehage og hjem vil kunne være til god hjelp i forhold til forventningsavklaringer, trygghet og forutsigbarhet. «Når foreldrene er trygge på det som skal skje, overføres denne tryggheten til barna» (Fagereng, 2020, ss. 66-67). Desto mer kunnskap og informasjon foreldrene har før oppstart i barnehagen jo bedre forutsetninger har man for en god tilvenning.

Besøk i barnehagen

Drugli (2017) anbefaler at barna og foreldrene besøker barnehagen før oppstart. Dette støttes også av Bronfenbrenner (1979) som står bak den kjente utviklingsøkologiske modell som forklarer utvikling og vekst som en gjensidig påvirkningsprosess mellom individ og miljø. Ifølge Bronfenbrenner (1979) vil besøk i barnehagen bidra til å etablere en forbindelse mellom hjem og barnehage allerede før barnet begynner i barnehagen (Drugli et al., 2020, s.53). Fagereng (2020) belyser også tilvenningsbesøkene som en god forberedelse til barnehagestart for både barn og foreldre. Fagereng trekker også frem tilvenningssamtale som en del av forberedelsesprosessen. «Møtene før oppstart sørger for at barnehagens personale, sammen med foreldrene, blir godt forberedt til å begynne dannelsen av en trygg base for barna» (Fagereng, 2020, s.19). Sammen vektlegger Fagereng (2020),

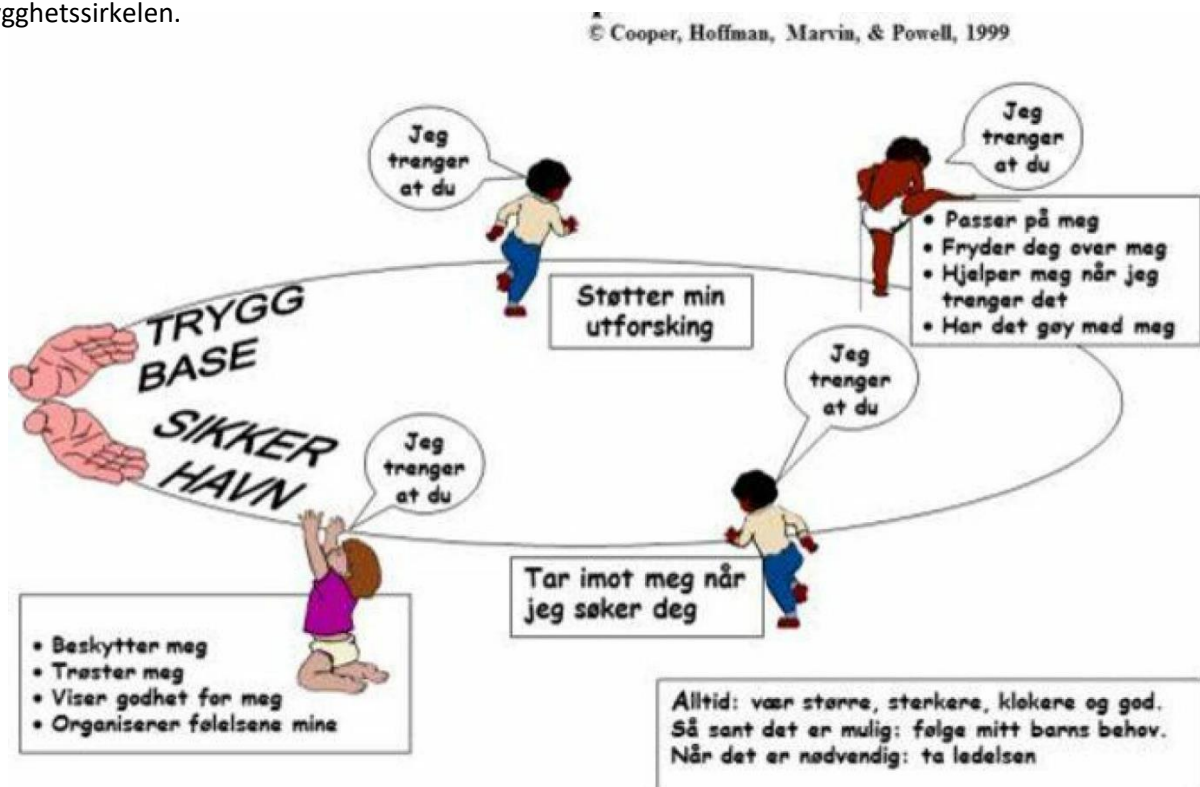
Drugli (2017) og Bronfenbrenner (1979) at besøk i barnehagen før oppstart vil ha en positiv betydning for barnet i tilvenningsperioden.

Tilvenningssamtale

Fagereng (2020) sier at en tilvenningssamtale før barnet starter, vil kunne forberede foreldrene og barnet på det som kommer og hvordan tilvenningsperioden kan bli. Det er en fordel om begge foreldrene deltar, slik at alle sitter med samme informasjon og mål for tilvenningsperioden. Målet med samtalen vil være å dele kunnskap og forventningsavklaring mellom hjem og barnehage. I samtalen kan man forberede foreldrene på tilvenningsplanen som må tilpasses underveis og vanlige reaksjoner barnet kan ha i tilvenningsperioden.

2.8 Fase 2 Oppstartsfasen – når foreldrene er der sammen med barnet

Fase 2 er de første dagene barnet er i barnehagen sammen med sine foreldre som i tråd med barnets behov, trekker seg gradvis unna. I denne perioden er det ifølge Fagereng (2020) viktig at foreldrene er til stede og i nærheten for å danne en trygg base. «Begrepet trygg base er det mest sentrale innen tilknytningsteorien. Begrepet beskriver to aspekter av den voksnes omsorgsevne» (Broberg, Hagstrøm, & Broberg, 2018, s. 43). Når den voksne utgjør en trygg base for barnet vil barnet tørre å utforske, å være en trygg havn vil si at barnet kan komme tilbake og få trygghet når det føler seg truet eller utrygg. Disse to funksjonene utgjør sammen en prosess som også blir omtalt som trygghetssirkelen.

Figur 1. Trygghetssirkelen. Fra «Barnehage.no», Av: Cooper, Hoffman, Marvin & Powell, 1999 <https://www.barnehage.no/kronikk-laeringsverkstedet-meninger/trygghetssirkelen-som-verktoy-i-tilvenningsperioden/116255>

Primærkontakt

Det er viktig at primærkontakten skaper gode relasjoner og trygghet for barnet, slik at primærkontakten på sikt også kan fungere som en trygg base og trygg havn. Ifølge Fagereng (2020) er en god tilvenningsperiode viktig for relasjonsbygging mellom personalet i barnehagen, foreldrene og barna.

Primærkontakten er den viktigste broen mellom barnet og barnehagen i tilvenningsfasen og skal ifølge Drugli (2020) være barnets nærmeste når det er borte fra foreldrene. Det er barnehagelærerne som sitter med det pedagogiske ansvaret for tilvenningen, selv om andre i barnets faste personalgruppe kan påta seg rollen som primærkontakt (Fagereng, 2020). Primærkontakten må være rolig og tålmodig og prøve å sette seg inn i barnets og foreldrenes situasjon, da tilvenningsperioden kan være en vanskelig tid.

«Små barn knytter seg til personer som gir dem fysisk og emosjonell omsorg, er rimelig stabilt til stede i deres liv og er villig til å inngå i en nær, positiv og forutsigbar relasjon til dem. Små barn trenger mye tid sammen med og sensitiv oppmerksomhet fra omsorgspersonens side for å bygge opp trygge tilknytningsrelasjoner til dem» (Drugli, 2017).

Foreldrene må på sin side hjelpe primærkontakten med å bli kjent med barnet (Fagereng, 2020, s.49). Etter hvert som det blir et godt og trygt samspill mellom barnet og primærkontakten, vil barnets trivsel øke og stresset bli redusert (Drugli 2014; Fagereng, 2020, s.49). Dette går direkte inn på oppgavens problemstilling som omhandler foreldrenes og personalets samarbeid i tilvenningsperioden.

Bli kjent samtale

Ifølge Fagereng (2020) bør bli kjent-samtalen finne sted en av de første dagene etter barnet har begynt i barnehagen. Hensikten vil være å bli bedre kjent med barnet gjennom foreldrene. Man kan dele forventninger mellom hjem og barnehage og samtidig få pratet om hvordan de opplever situasjonen så langt og hva de tenker om tiden som kommer. Ifølge Fagereng (2020) er det viktig å vurdere tilvenningsplanen opp mot hvert enkelt barn, det er ikke nødvendigvis slik at en plan passer for alle.

Det er hensiktsmessig å forberede foreldrene på at overgangen for små barn å begynne i barnehagen er stor. I følge Drugli (2017) er det vanlig at barnet blir påvirket av mange inntrykk ved barnehagestart og at dette kan prege søvnmønstre, mat, reaksjonsmønstre og at det vil være godt for barna med kortere dager og rolige ettermiddager i den første perioden slik at de får tid og rom til kvile og å bearbeide inntrykkene.

2.9 Fase 3 – separasjonsfasen

I fase tre er foreldrene stort sett i barnehagen for å bringe og hente barnet. I de fleste tilfeller vil den første tiden i barnehagen være krevende for små barn. Et godt samarbeid mellom barnehage og foreldre er viktig for å minske påkjenningen for barnet. For små barn vil det kunne oppleves vanskelig å skilles fra foreldrene, men om barnet er med en person som det kjenner og har en god relasjon til kan det bidra til å dempe barnets reaksjon på avskjeden (Drugli et al., 2020). Det bør være den barnet har best relasjon til, i de fleste tilfeller primærkontakten, som støtter barnet. Når barnet gjennomgår vanskelige følelser kan primærkontakten bidra med støtte, barnet vil da ytterligere knytte seg til og stole på omsorgspersonen som en kilde til støtte og regulering (Drugli et. al, 2020). Dette viser til at barnet vil bli påvirket av de voksne i en sårbar situasjon, dersom primærkontakten fremstår som rolig og trygg vil dette kunne overføres til barnet. Det er viktig at barn blir møtt med forståelse og anerkjennelse for sine reaksjoner og følelser, samtidig som det blir vist at det er trygt og fint og være i barnehagen (Fagereng, 2020, s.29).

For mange oppleves det vanskelig å overlate barnet til noen de ikke kjenner. De fleste foreldre føler usikkerhet i forhold til om de gjør det rette for barnet kommer eller om barnet vil trives i barnehagen (Glaser, 2018). Noen foreldre kan trenge støtte og veiledning i denne situasjonen for å ikke overføre egne vanskelige følelser til barnet (Drugli et al., 2020). Hvis foreldrene nøler med å ta avskjed med barnet eller utsetter avskjeden, vil barnet raskt merke foreldrenes usikkerhet, noe som kan gjøre situasjonen mer stresset og sår for barnet (Drugli,2014: Fagereng, 2020, s.65-66). Når barnet vet hva det kan forvente og blir møtt med sensitiv omsorg, vil barnet kunne oppfatte primærkontakten som en trygg havn i avskjeden med foreldrene.

Overgangsobjekt

I tilvenningsfasen vil barna søke etter det kjente og trygge, det kan da være en trygghet for barna å ha et overgangsobjekt. Begrepet overgangsobjekt ble introdusert av Donald Winnicott (1971). Et overgangsobjekt kan være en koseklut, en bamse, en leke eller annet som barnet kan forbinde med hjemmet eller foreldrene og søke trøst i. Ifølge Winnicott gjør overgangsobjekter det mulig for barn å være fysisk adskilt fra forelderen og samtidig beholde et mentalt bilde av han eller henne (Drugli et. al, 2020, s.37).

Forutsigbarhet skaper trygghet

En god relasjon til en tilgjengelig primærkontakt og fri tilgang til et overgangsobjekt kan hjelpe barnet med å finne trygghet og ro i barnehagen. For at barnehagen skal bli en trygg base for barnet er faste og trygge rutiner en forutsetning, og kan bidra til at barnet fortære vil venne seg til den nye hverdagen (Fagereng, 2020, s. 33). Forutsigbarhet skaper trygghet og kjente fjes som tar imot barnet

vil bidra til en god start på barnehagedagen. Uavhengig om alt ligger til rette for en god start på barnehagedagen kan selve avskjeden likevel bli tøff og vanskelig for barn og foreldre. Barnas reaksjoner på avskjeden kan variere i stor grad, noen gråter høylytt, noen blir stille mens andre kan tilsynelatende se uanfektet ut. Ifølge Fagereng (2020) er alle reaksjoner av betydning, og barnehagens voksne må være der i overgangsfasen fra hjem til barnehage.

Når primærkontakten har oppnådd å være en trygg base for barnet vil barnet kunne ta del i, og utforske barnehagen, de andre barna og resten av personalet. Videre i/etter tilvenningsfasen er det viktig med tett oppfølging og daglig kontakt med foreldre i bringe og hentesituasjoner for å kunne holde en god dialog om barnets behov og trivsel.

3.0 Metode

I metoddelen tar vi for oss valg av metode og begrunnelse for valget. Videre i denne delen kommer valg av informanter og etiske hensyn.

Dalland (2017) beskriver metode som et redskap man benytter for å oppsøke informasjon og få kunnskap om noe, og for å finne resultat på noe vi lurer på. Problemstillingen man vil besvare vil påvirke hvilken metode som vil være hensiktsmessig å benytte. Metoden man velger har mye å si for resultatet man oppnår. I forskning kan vi benytte flere ulike typer innsamlingsmetoder, men i all hovedsak kan vi si at det er to hovedtyper; kvalitativ og kvantitativ metode (Jæger,2014).

3.1 Kvantitativ og kvalitativ metode

Skillet mellom kvantitative og kvalitative metoder handler om hvordan data registreres og analyseres. Kvantitative metoder vektlegger utbredelse og antall, mens kvalitative metoder går mer i dybden.

Jæger beskriver kvantitative metoder som forskningsmetoder som omhandler det som er målbart, og kan vises gjennom tall (Jæger,2014). Kvantitative metoder gir oss altså harde data som kan gi oss resultat i tall eller mengde, og kan benyttes i store grupper.

Kvalitative metoder dreier seg om å avdekke personlige synspunkt og meninger. Det kvalitative forskningsintervjuet prøver å forstå intervjuobjektens synspunkt og meninger fra sitt ståsted (Kvale og Brinkmann, 2009, s.21). Den kvalitative metoden går i dybden og vil derfor ikke kunne gi resultater som vises i tall eller er målbare. Ved bruk av kvalitativ metode bruker man ikke faste svaralternativer, men ønsker å finne intervjuobjektets egne tanker, synspunkt, holdninger og erfaringer. Derfor er metoden mer egnet opp mot mindre grupper og enkeltpersoner.

3.2 Valg av metode

I henhold til oppgavens problemstilling fant vi det mest hensiktsmessig å benytte oss av den kvalitative metoden fokusgruppeintervju. Dette fordi vi ønsker å finne ut hva foreldre og barnehagelærerne vektlegger som viktig i tilvenningsperioden. I et fokusgruppeintervju vil en kunne oppnå å få frem flere tanker, meninger og erfaringer rundt tematikken fra begge parter. Ved å gjennomføre et fokusgruppeintervju ønsket vi å oppnå en åpen dialog hvor vi snakket om tilvenning og intervjuobjektens opplevelse av dette. Intervjuet ble gjennomført i en gruppe med tre barnehagelærere og tre foreldre fra ulike barnehager.

3.3 Fokusgruppeintervju som metode

Dalland (2017) hevder at intervju som metode vil være hensiktsmessig å benytte når formålet er å få innsikt i intervjuobjektets erfaringer og perspektiver. Fokusgruppeintervju er godt egnet til utforskende undersøkelser da en gruppesamtale kan fremkalle flere spontane og emosjonelle synspunkter enn ved individuelle intervju (Kvale og Brinkmann, 2009).

Et fokusgruppeintervju består som regel av en moderator som leder intervjuet og mellom seks til ti informanter. Fokusgruppeintervju kjennetegnes av en ikke-styrende intervjustil hvor målet er å få frem flere forskjellige synspunkt om temaet som er fokus for gruppen. Målet med fokusgruppen er ikke at alle skal komme til enighet eller en konkret løsning, men å skape refleksjoner og dialog rundt emnet og at deltakerne får ytret sine synspunkter (Kvale og Brinkmann, 2009). Som i denne oppgaven hvor hensikten er å finne ut hva barnehagelærere og foreldre vektlegger i tilvenningsperioden.

3.4 Begrunnelse for valg av metode

I denne oppgaven er små barns tilvenning i barnehagen hoved essensen. Vi vil utforske hvordan vi på best mulig måte kan legge sammen nyere forskning, foreldrenes perspektiver og personalets kompetanse for å sikre barna en så god tilvenning og overgang som mulig. Problemstillingen har som formål å utforske foreldrenes perspektiver på hva foreldre vektlegger som betydningsfullt i en god tilvenningsperiode, sammen med hva barnehagelærerne i barnehagen vektlegger. Oppgaven benytter en kvalitativ undersøkelsesmetode, der målet er å få svar på problemstillingen gjennom metoden fokusgruppeintervju med foreldre og barnehagelærere.

Metoden fokusgruppeintervju ser vi som den mest hensiktsmessige måten å innhente data på i forhold til vår problemstilling. I et fokusgruppeintervju vil vi kunne få frem ulike synspunkter og refleksjoner i gruppe som kan føre til en helt annen type dialog enn om man skulle intervjuet partene hver for seg. Vi ser også at denne metoden vil være overkommelig i forhold til tiden vi har disponibel i bachelorarbeidet.

3.5 Valg av informanter

I utvalget av informanter kan man velge mellom strategisk eller tilfeldig utvalgte personer. (Dalland, 2017). Av hensyn til oppgavens problemstilling var det i dette tilfelle avgjørende med strategisk utvalg da vi ønsket barnehagelærere og småbarnsforeldre med erfaringer og forventninger til tilvenningsperioden. Av kildekritiske hensyn var det også nødvendig med informanter med nærhet til tematikken. Vi gjorde et bevisst valg om å ha variasjon hos informantene og ønsket derfor deltakere fra ulike barnehager med forskjellige erfaringer knyttet til tilvenning. Vi valgte å ikke ha informanter fra samme barnehage, for å unngå inhabilitet.

Av foreldrene deltok tre foreldre med minimum et barn i alderen 0-3 år som går, eller skal begynne i ulike barnehager. Av foreldrene har noen allerede erfaring med tilvenning i barnehagen, nylig gjennomført tilvenning med sitt første barn eller forventninger til kommende tilvenning. Dette for å få variasjon i intervjuobjektene som kanskje har ulike opplevelser og forventninger til tilvenning. Vi valgte å ha foreldre med i dette fokusgruppeintervjuet, da tilvenning skal skje i nært samarbeid med foreldrene, og for å belyse begge sider av tilvenningen i henhold til problemstillingen. Med i fokusgruppeintervjuet var også tre barnehagelærere fra forskjellige barnehager med ulik bakgrunn og erfaring. Knytt til oppgavens problemstilling var det avgjørende å ha barnehagelærere i fokusgruppeintervjuet, da vi trengte faglige innspill i dialogen og perspektiver fra de som sitter med det pedagogiske ansvaret.

3.6 Metodekritikk

I forskningsarbeid er reliabilitet og validitet sentrale nøkkelord innenfor evalueringen av det metodiske arbeidet. Reliabilitet omhandler i kvalitative studier forskningens troverdighet. Det handler om utvalg av intervjuobjekter, hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det samles inn og hvordan det tolkes, analyseres og bearbeides i ettertid (Jæger, 2014).

Validitet handler ifølge Jæger (2014) om hvor relevant dataene representerer forskningsspørsmålet, og i hvilken grad resultatene er gyldige. Validitet kan knyttes til bekreftbarhet, kvaliteten av tolkningen, og om funnene man kommer fram til er støttet av annen forskning.

Ingen metode er feilfri, ved bruk av innhenting av data skal vi være kritiske og reflektere over egen metode (Jæger, 2014). I vår oppgave benyttet vi oss av fokusgruppeintervju. Vår erfaring er at dette er en god metode for å få frem flere og varierte synspunkt, og tror at andre som velger å benytte samme metode med samme problemstilling vil kunne komme frem til lignende funn. Da dette er en gruppesamtale, vil den preges av sammensetningen av informanter og variasjoner vil derfor være naturlig. I vårt fokusgruppeintervju var det lite behov for oppfølgingsspørsmål da dialogen hadde en

god flyt rundt problemstillingen og alle informantene var aktive. Samtidig ser vi at vi med fordel kunne benyttet oss mer av oppfølgingsspørsmål, for å lettere kunne kategorisere våre funn i etterarbeidet da vi satt igjen med mye data. En annen utfordring vi opplevde med fokusgruppeintervju er at det kan være krevende å sikre at alle får komme til orde. Vi har også erfart at det ikke nødvendigvis er de som har pratet mest, som blir benyttet mest i empirien. Dette kan fremstå litt feil i empirien hvor det er noen informanter som skiller seg ut, men kommentarene er plukket ut etter hva som er mest relevant for vår problemstilling.

Analyse

I fokusgruppeintervjuet stilte vi spørsmålet: *Hvordan kan barnehagelærerne i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?*

Etter gjennomføringen av fokusgruppeintervjuet gikk vi gjennom datamaterialet og kategoriserte etter hva foreldrene og barnehagelærerne hadde omtalt som spesielt viktig i tilvenningsprosessen. Videre plukket vi ut det som var mest relevant for problemstillingen, slik at vi fikk oversikt og kunne bearbeide empirien. Det som foreldrene og barnehagelærerne vektla som hovedpoeng i tilvenningsperioden gjenspeiles i overskriftene i empiridelen. Vi har valgt å bruke informantenes direkte sitater i empirien, da dette styrker empiriens og informantenes validitet (Jæger, 2014). Det vil likevel være viktig at vi er bevisst på at det alltid vil kunne være mulig å feiltolke informanters utsagn.

3.7 Etske hensyn

I arbeidet med et forskningsprosjekt, eller i dette tilfelle en bacheloroppgave, må man tenke igjennom hvilke etiske utfordringer oppgaven medfører. *«Etske dilemmaer kan knyttes til selve problemstillingen, til undersøkelsesopplegget, innsamling av data og til analyse og drøfting av datamaterialet»* (Jæger, 2014, s.83).

Vi har i vår oppgave tilrettelagt på en slik måte at vi ikke behøvde å innsamle sensitive personopplysninger. Alle opplysningene har vært ivaretatt konfidensielt. *«Behandlingen av personopplysninger er et viktig aspekt ved forskningsetikk, og det er lovfestet at den enkelte ikke skal bli krenket gjennom behandling av personopplysninger»* (Lov om behandling av personopplysninger, 2012 § 1).

I forkant av intervjuet ble det sendt ut invitasjon til aktuelle kandidater for undersøkelsen. Denne inneholdt informasjon om at deltakelsen var anonym, frivillig og informantene hadde muligheten til å trekke samtykket under hele prosjektet.

I fokusgruppeintervjuet var det viktig for oss å skape trygghet og tillit for å skape en åpen og ærlig dialog. Det ble presisert at det ikke handler om hvor vidt de er fornøyde med den spesifikke barnehagen, eventuelle etiske problemstillinger eller bakgrunner som kjønn, yrke, religion helse osv.

Under intervjuene benyttet vi penn og papir for å ivareta personsikkerheten og ingen sensitive personopplysninger ble delt. Det ble ikke benyttet lydopptak, foto eller annet som kan tilbakeføres til informantene eller barnehagene.

4.0 Empiri

I denne delen presenteres sentrale funn fra fokusgruppeintervjuet hvor tre foreldre og tre barnehagelærere delte sine erfaringer og refleksjoner i en gruppesamtale om tilvenning i barnehagen for de yngste barna. Videre drøftes dette i lys av problemstillingen, nasjonale styringsdokument, eksisterende teori, forsknings- og erfaringsbasert kunnskap. I bearbeidingen av empirien valgte vi å dele funnene inn i kategorier som viser til de mest sentrale funnene i fokusgruppeintervjuet. Dette for å se hvordan de svarer på problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelærerne i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?* Det vil bli vist til utsagn fra informantene som underbygger hva som ble vektlagt i fokusgruppeintervjuet. Informantene vil i denne delen av oppgaven betegnes som barnehagelærer 1,2 og 3, forelder 1, 2 og 3 for å sikre total anonymitet. Et fokusgruppeintervju er et intervju hvor informantene får presentert en problemstilling som man diskuterer i en gruppesamtale. Det vil være en naturlig flyt i denne formen for intervju og oppfølgingsspørsmål blir kun stilt ved behov eller om samtalen tar en retning som ikke svarer på problemstillingen. Fokusgruppeintervjuet startet med at vi presenterte problemstillingen som et spørsmål og ba informantene om å svare på dette, etter dette ble det en løpende gruppesamtale hvor vi etter hvert kom inn på ulike tema knytt til tilvenningsprosessen.

4.1 Kommunikasjon og informasjon

Først og fremst er det fremtredende i intervjuet at både de tre barnehagelærere og de tre foreldrene har en enighet om at det er viktig at barnet skal bli trygt og at det etableres god kommunikasjon mellom barnehage og hjem. Blant annet med foreldremøter, gode informasjonsskriv, foreldresamtaler/bli kjent samtale og besøksdager som legger et godt grunnlag for forventningsavklaring fra begges perspektiver. Alle foreldrene sa det er ønskelig å få fortløpende informasjon om planer og endringer i barnehagen og at dette er med på å skape trygghet og forutsigbarhet. Videre sier en av foreldrene at det er viktig å bli anerkjent for at det er de som kjenner sitt barn best: «*Det er jo vi som må gi barnehagen informasjon om vårt barn, siden vi kjenner*

det best. Men vi må også være åpen for endringer og spørre om det vi lurer på» (Forelder 1). Resten av foreldrene sa seg enig i dette. Samtalen dreide seg etter hvert inn på foreldrenes behov for oppfølging spesielt helt i starten. En mor sa: *«En morgen jeg skulle levere mitt barn satt det to fremmede voksne på avdelingen, jeg ante ikke hvem disse var og spurte etter noen av de kjente voksne. Det var ingen kjente voksne tilgjengelig, og jeg hadde dårlig tid så jeg måtte bare levere og gå. Det ble en dårlig levering både for meg og barnet mitt og jeg skulle ønske jeg hadde fått informasjon i forkant og melding i etterkant»* (Forelder 1). Dette er noe en av barnehagelærerne sa at de etter beste evne prøver og følge opp, men at det kan være utfordrende i en travel barnehagehverdag. De andre barnehagelærerne nikkete samtykkende. Barnehagelærerne var samstemte om at de vil ha informasjon fra foreldrene om hjemmesituasjon som kan ha betydning for barnets dag i barnehage som f.eks. søvn, mat, samlivsbrudd, sykdom, graviditet osv. En av barnehagelærerne sa: *«Det er ekstra viktig for barn som ikke har verbalt språk selv, at vi får informasjon fra foreldrene. Som alle mennesker, reagerer også små barn på hva som skjer i livet deres. Jo mer vi vet, jo lettere er det for oss å tilrettelegge for og å forstå barnet»* (Barnehagelærer 1).

4.2 Delt kunnskap

Det kom frem i fokusgruppeintervjuet at å dele kunnskap og informasjon kan være med å gjøre overgangen fra hjem til barnehage lettere for alle parter. Slik kan man også tydeliggjøre hva man kan forvente av hverandre og hva som er ønskelig i tilvenningen. En mor sa: *«Det er vanskelig for oss foreldre som ikke har gjort dette før å vite hvordan vi skal forholde oss til tilvenningen når vi ikke har noe å sammenligne med, så vi må jo få god informasjon fra barnehagen»* (Forelder 2). Til dette kommenterte en av barnehagelærerne: *«Det er viktig at vi som barnehagelærere ikke bare har fokus om å dele kunnskap om tilvenning i personalgruppen for å sikre en god tilvenning for alle, men også ut mot foreldrene. Det er barnehagens ansvar å legge føringer for tilvenningen»* (Barnehagelærer 3). Til dette var de andre barnehagelærerne helt enige.

4.3 Barnehagelærers ansvar

På spørsmål om hvem som har hovedansvaret for at tilvenningen oppleves positivt, svarte 2 av foreldrene at det var begge parters ansvar, den siste forelderen var undrende. En av foreldrene sa: *«Jeg tenker at både foreldre og de i barnehagen har et felles ansvar og at det er avhengig av god kommunikasjon»* (Forelder 1). Alle barnehagelærerne var enig i at det er et felles ansvar. En barnehagelærer var tydelig på at det er barnehagelærerne som sitter med hovedansvaret: *«Jeg syntes det er viktig å få sagt at det er avgjørende med et godt samarbeid, men at det er vi som profesjonelle yrkesutøvere som sitter med hovedansvaret. Foreldrene kommer i barnehagen som*

privatpersoner og vi er faktisk på jobb» (Barnehagelærer 1). De to andre barnehagelærerne uttrykte enighet.

4.4 Trygghet og tilknytning

I våre funn ser vi at både foreldrene og barnehagelærerne tenker at trygghet og tilknytning er essensielt i tilvenningsperioden. Trygghet er viktig for barna, men det viser seg i intervjuet at også foreldrene står i en sårbar overgang. *«Når mitt barn begynte i barnehagen syntes jeg det var veldig vanskelig å gå fra når barnet gråt, og det var veldig godt å få en tekstmelding fra barnehagen om hvordan ting gikk»* (Forelder 2). En av foreldrene ga uttrykk for at det vanskeligste med tilvenningen var selve avskjeden med barnet og at det var betryggende med god oppfølging og løpende informasjon. Dette ble møtt med enighet fra de andre foreldrene. Barnehagelærerne hadde erfaring med at mange foreldre opplever avskjeden som sår i begynnelsen, og at dette er viktig å forberede dem på slik at de kan stå støtt i avskjeden. En av barnehagelærerne kommenterte: *«Erfaringsmessig ser vi at det er til barnets beste at foreldrene går når de har sagt hadet slik at denne avskjeden ikke blir vondere og lengre enn nødvendig»* (Barnehagelærer 1). Videre kommenterte barnehagelærer 2: *«I trøsten er det gode muligheter for relasjonbygging mellom personalet og barna, overgangsobjekt er et godt hjelpemiddel i avskjeden. Barnehagelærer 3 sa videre: «Det aller viktigste i tilvenningsperioden er at barnet skal bli trygt, da må vi også trygge foreldrene»* (Barnehagelærer 3). Dette var utsagn som barnehagelærerne hadde stor enighet rundt.

4.5 Besøk i barnehagen

Det kommer frem i intervjuet at foreldrene og barnehagelærerne anser besøk i barnehagen før oppstart som en god forberedelse til barnet starter, men at det er stor variasjon på hvordan barnehagen tilrettelegger for dette. En barnehagelærer sa: *«Noen er veldig flinke til å kontakte barnehagen og vil komme på besøk, andre er ikke. Her burde barnehagen tatt mer ansvar slik at alle får et likt tilbud»* (Barnehagelærer 1). Foreldrene hadde ulike erfaringer med å besøke barnehagen, noen var invitert mens andre måtte ta kontakt å be om besøk selv. En mor kommenterte: *«Vi kontaktet barnehagen fordi vi ville komme på besøk, men barnehagen sa dette ikke var nødvendig fordi vi hadde satt av god tid til tilvenning. Jeg skulle likevel ønske vi fikk komme på besøk, det hadde trygget meg i perioden før oppstart»* (Forelder 1). I våre funn kom det også frem at barnehagelærerne hadde hatt opplevelser med personalet som stilte seg negativ til besøk i barnehagen. En barnehagelærer sa: *«Jeg har tidligere erfaring med at det ikke er alle i personalgruppen som er så glad i ha foreldrene på avdelingen over tid da mange føler at de blir observert og at det er krevende»* (Barnehagelærer 1). Dette var noe de to andre barnehagelærerne kjente seg igjen i.

4.6 Tid

Våre funn viser at tid er en viktig faktor i tilvenningsperioden. Foreldrene var samstemte om at de ønsket å ta seg god tid til tilvenningen og flere hadde planlagt permisjon/ferie for å ta hensyn til dette uavhengig av hvilken praksis barnehagen førte. En forelder opplevde å bruke mindre tid enn ønsket på tilvenningen. *«Jeg ville egentlig bruke lenger tid på å være sammen med barnet mitt i barnehagen de første dagene, men på dag fire fikk jeg beskjed om at jeg skulle levere og gå selv om jeg hadde informert om at jeg hadde god tid»* (Forelder 3).

Barnehagelærerne ser behov for endringer og faglig oppdatering i tilvenningsplaner. En barnehagelærer sa: *«Tre dagers fasen henger nok litt igjen fra gammel praksis, men det har skjedd mye på feltet de siste årene som viser at vi må oppdatere oss. Savner nye rammer å forholde oss til»* (Barnehagelærer 2). Barnehagelærerne var også samstemte om at det er store individuelle forskjeller i behovene til både foreldrene og barna som man må ta hensyn til. En barnehagelærer uttalte: *«Noen ganger kan det oppleves litt press fra foreldre som ønsker at tilvenningen skal skje raskest mulig, det er da viktig at vi ser barnas behov og ikke kun foreldrenes. Vi vet at relasjonsbygging tar tid»* (Barnehagelærer 1). Fra barnehagelærerne kom det frem erfaring med at foreldre er ulike i hvor lang tid de ønsket å bruke på tilvenningen, men at det viktigste var å se barnets behov og tryggheten det gir barna å ha foreldrene der. Det ble også nevnt fra flere av barnehagelærerne at de savnet mer tid og ressurser til tilvenningsperioden, da dette er en travel periode i barnehagen. Barnehagelærerne viser til at august/ september er travle måneder med mange nye barn og familier, nytt barnehageår med nye pedagogiske planer og endring i personalkabal.

4.7 Medvirkning

Foreldrene og barnehagelærerne mente at barnas medvirkning står sentralt i tilvenningen og at man alltid må ta hensyn til barnets beste og barnets behov. Foreldrene vektla det som svært betydningsfullt at personalet viser interesse og omsorg for sitt barn, og at barnet skulle bli forstått ut fra hva de kommuniserer og at dagen blir tilrettelagt etter barnas behov. En av de uttrykte det slik: *«Jeg forventer at barnehagen tar seg tid til både meg og barnet mitt og at de også tar hensyn mine behov oppi det hele. Det er sårt å levere fra seg det kjæreste man har»* (Forelder 3).

Barnehagelærerne fremmet gode rutiner og forutsigbarhet som viktige rammer for å skape trygghet, men at individuelle tilpasninger er nødvendig. Trygghetssirkelen ble av barnehagelærerne nevnt som et viktig arbeidsverktøy i tilvenningsperioden. En av barnehagelærerne uttalte: *«De første dagene i barnehagen er det foreldrene som er barnas trygge havn, personalet må la barna komme til seg ved å gjøre seg interessant og tilgjengelig for barnet. Da får barnet styre tempoet på tilvenningen og man kan tilpasse etter barnets behov»* (Barnehagelærer 1). En av barnehagelærerne fremhevet at det å ta

hensyn til både barnets og foreldrenes behov og la de medvirke i tilvenningsprosessen er avgjørende for en god tilvenning.

4.8 Primærkontakt

Primærkontakten blir av både barnehagelærerne og foreldrene fremhevet er en stor og viktig brikke i tilvenningsperioden. Foreldrene syntes det var godt å ha en fast ansatt og forholde seg til og at det skapte trygghet for dem og for barnet. Foreldrene ønsket å levere barnet sitt til primærkontakten om morgenen og syntes avskjeden ble vanskeligere dersom primærkontakten ikke var til stede den første tiden. En av foreldrene sa det slik: *«Jeg spurte om vaktlisten til barnets primærkontakt slik at vi kunne tilpasse barnehagedagene etter dette i begynnelsen og jeg ble veldig usikker da jeg kom for å levere barnet mitt og primærkontakten ikke var til stede»* (Forelder 2).

Barnehagelærerne fremmet primærkontakten som betydningsfull for å skape god og trygg relasjon, men også av praktiske hensyn. Videre blir det nevnt av en barnehagelærer at det er en fordel om en primærkontakt tar hovedansvaret for den første delen av tilvenningen, slik at barna ikke skal måtte forholde seg til for mange nye fjes i starten.

4.9 Oppsummering

I våre funn fra empirien ser vi at det er gjennomgående at god kommunikasjon og løpende informasjon er grunnleggende for et godt samarbeid mellom barnehage og hjem. Trygghet og tilknytning blir beskrevet som et hovedmål i tilvenningen. Alle parter i empirien var samstemte om at tilvenningsprosessen må bygge på et samarbeid, i dialog mellom barnehage og hjem. Sammen skal man komme frem til ordninger som fungerer for alle parter til barnets beste. Det handler om å kunne gjøre tilpasninger underveis med medvirkning fra foreldrene og barna til barnets beste, slik at barnet oppnår å være trygg og trives i barnehagen. I våre funn ser vi at tid blir vektlagt som en viktig faktor for å skape gode og trygge relasjoner. Barnehagelærerne viste til at tilvenningen er et samarbeid, men at det er barnehagelærerne som profesjonsutøvere som sitter med hovedansvaret.

5.0 Drøfting

I denne delen vil funn fra empiri drøftes opp mot relevant teori og forskning i lys av problemstillingen: *Hvordan kan barnehagelærerne i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?*

5.1 Fase 1 – Før oppstart

I fase en har vi valgt å drøfte trygghet og forutsigbarhet og hvordan informasjon og kommunikasjon kan bidra til dette, vi vil også drøfte besøk i barnehagen.

Trygghet og forutsigbarhet

I empiridelen er det gjennomgående at både barnehagelærerne og foreldrene fra de forskjellige barnehagene, vektlegger trygghet og forutsigbarhet som en viktig faktor tidlig i tilvenningsprosessen. Foreldrene kom inn på at det er mange faktorer som er avgjørende for å skape trygghet, blant annet god og tydelig informasjon og kommunikasjon. En mor i fokusgruppeintervjuet sa: *«Det er vanskelig for oss foreldre som ikke har gjort dette før å vite hvordan vi skal forholde oss til tilvenningen når vi ikke har noe å sammenligne med, så vi må jo få god informasjon fra barnehagen»* (Forelder 2). God og relevant informasjon mellom barnehage og hjem kan bidra til forventningsavklaringer, trygghet og forutsigbarhet. Barnehagelærer 3 sa: *«Det aller viktigste i tilvenningsperioden er at barnet skal bli trygt, da må vi også trygge foreldrene»*. Dette samsvarer med teori hvor Fagereng (2020) hevder at forutsigbarhet skaper trygghet hos foreldrene som videre overføres til barna. Videre kan dette sees i lys av oppgavens problemstilling og hvordan et godt foreldresamarbeid kan ha en direkte påvirkning for barnas trygghet. Det vil da være hensiktsmessig med god dialog mellom barnehagen og foreldrene tidlig i tilvenningsprosessen. Dette ser vi igjen i teori hvor Fagereng (2020) anbefaler barnehagene å legge til rette for både tilvenningssamtale (jmf. Pkt 2.7 Fase 1 før oppstart) og bli kjent samtale (jmf. Pkt 2.8 Fase 2 oppstartsfasen) i tilvenningsperioden. Funnene fra empiridelen samsvarer med rammeplan for barnehager og teori. Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver gjør rede for barnehagens samfunnsmandat og her kommer det tydelig frem at barnehagen er forpliktet til å samarbeide med foreldrene for at barna skal få en god og trygg start i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette har sammenheng med oppgavens problemstilling hvor vi skal finne ut hvordan barnehagelærere i samarbeid med foreldrene kan skape en god tilvenning for de yngste i barnehagen.

Barnehagelærerne sier de vil ha informasjon fra foreldrene om hjemmesituasjon som kan ha betydning for barnets dag i barnehage som f.eks. søvn, mat, samlivsbrudd, sykdom, graviditet og lignede. *«Det er ekstra viktig for barn som ikke har verbalt språk selv, at vi får informasjon fra foreldrene. Som alle mennesker, reagerer også små barn på hva som skjer i livet deres. Jo mer vi vet, jo lettere er det for oss å tilrettelegge for og å forstå barnet»* (Barnehagelærer 1). Men det vil uansett som Fagereng (2020) påpeker være viktig at vi også tolker og prøver å forstå barna ut fra deres nonverbale kommunikasjon og sine kroppslige uttrykk.

Det kom frem i fokusgruppeintervjuet at det var viktig for foreldrene å få informasjon fra barnehagens barnehagelærerne på sin side ønsket informasjon fra hjemmet. Dette viser viktigheten av at det er god informasjonsflyt begge veier og at dette er en betydningsfull del av samarbeidet mellom barnehage og hjem. Drugli (2017) viser til forskning som dokumenterer sammenheng mellom positiv kontakt mellom foreldre og barnehagepersonalet, og hvor vidt barnet finner seg til rette i barnehagen. Godt foreldresamarbeid har positiv innvirkning på barnet, det viser at foreldresamarbeidet er viktig i tilvenningsperioden. Dette kan knyttes til oppgavens problemstilling, som omhandler hvordan barnehagelærerne og foreldre sammen kan skape en god tilvenningsperiode for barnet.

Besøk i barnehagen

Våre funn i empirien viser at flere av foreldrene ønsker en bli-kjent-samtale og mulighet til å besøke barnehagen før oppstart. En mor i fokusgruppeintervjuet sa: *«Vi kontaktet barnehagen fordi vi ville komme på besøk, men barnehagen sa dette ikke var nødvendig fordi vi hadde satt av god tid til tilvenning. Jeg skulle likevel ønske vi fikk komme på besøk, det hadde trygget meg i perioden før oppstart»* (Forelder 1). Dette står i motsetning til teori hvor både Fagereng (2020), Drugli (2020) og Bronfenbrenner (1979) hevder at besøk i barnehagen før oppstart vil ha en positiv betydning for barnet i tilvenningsperioden. Som Fagereng (2020) belyser kan besøk i barnehagen før oppstart gi et godt grunnlag for en begynnende trygg base for barna.

Det kom frem i intervjuet at både foreldre og barnehagelærere har ulike erfaringer med hvordan barnehagene legger til rette for besøk. *«Noen er veldig flinke til å kontakte barnehagen og vil komme på besøk, andre er ikke. Her burde barnehagen tatt mer ansvar slik at alle får et likt tilbud»* (Barnehagelærer 1). Noen barnehager kaller inn til besøksdager mens det i andre barnehager er det opp til foreldre å ta kontakt dersom de ønsker å komme på besøk. Dette står i kontrast til teori hvor Drugli, et.al. (2020) fremmer at det er barnehagen som burde ta ansvar for at det etableres så mange forbindelser som mulig mellom hjem og barnehage før barnet begynner i barnehagen.

Det kom frem at samtlige av barnehagelærerne hadde opplevd uvilje i personalgruppen i forhold til besøksdager da enkelte i personalgruppen kunne føle seg observert og vurdert i foreldrenes nærvær. En barnehagelærer sa: *«Jeg har tidligere erfaring med at det ikke er alle i personalgruppen som er så glad i ha foreldrene på avdelingen over tid da mange føler at de blir observert og at det er krevende»* (Barnehagelærer 1). Dette var noe de to andre barnehagelærerne kjente seg igjen i. Dette kan tolkes i flere retninger. Uviljen i personalgruppen kan komme fra usikkerhet rundt egen praksis og kunnskap eller usikker relasjon til foreldrene. På den andre siden bør ikke usikkerhet i personalgruppen overstyre faglig kunnskap som ligger til grunn for å gjennomføre besøksdager slik vi vurderer det i lys

av teorien. Fagereng (2020) presiserer at det er barnehagelærerne som sitter med hovedansvaret for tilvenningen. Ut fra det Fagereng sier kan det argumenteres for at barnehagelæreren bør sikre god forventningsavklaring for personalets rolle i tilvenningsprosessen. Dette innebærer at barnehagelærer tar ansvar for at alle har tilstrekkelig oppdatert kunnskap, og bidrar med veiledning og støtte underveis.

Man finner få faglige begrunnelser for å ikke invitere til besøksdager, men ser at det kan ha praktiske utfordringer. Som Fagereng (2020) påpeker er faste og gode rutiner en forutsetning for barnas trygghet. I lys av dette ser vi at besøksdager kan virke forstyrrende for de andre barna i barnehagen som kan oppleve utrygghet med flere ukjente voksne og brudd i de daglige rutinene. På den andre siden, fra et erfaringsbasert grunnlag kan man argumentere for at dette er noe barnehagen kan tilrettelegge for, for eksempel ved å invitere til besøk når de andre barna sover eller i utetiden for å skjerme de andre barna. Man kan også oppfordre familiene til å oppsøke barnehagens uteområder utenom barnehagens åpningstider.

Det viser både fra teoriens og empiriens side at besøksdager blir fremmet som noe positivt, men at det også kan ha sine utfordringer. Ut fra overnevnt teori og empiri kan det se ut som det er tilstrekkelige grunner til å hevde at det er behov for at barnehagene får innarbeidet besøk i barnehagen før oppstart som en del av tilvenningsplanen.

5.2 Fase 2 – oppstartsfasen

Trygg tilknytning – relasjonsbygging

I denne perioden er det ifølge Fagereng (2020) viktig at foreldrene er til stede og i nærheten for å danne en trygg base. En barnehagelærer sa: *«De første dagene i barnehagen er det foreldrene som er barnas trygge havn, personalet må la barna komme til seg ved å gjøre seg interessant og tilgjengelig for barnet. Da får barnet styre tempoet på tilvenningen og man kan tilpasse etter barnets behov»* (Barnehagelærer 1). Tilknytningsteoriens trygghetssirkel er en god beskrivelse av barnets behov for trygghet og støtte fra kjente omsorgspersoner i denne prosessen. For at barna skal våge å utforske det nye miljøet trenger de kjente voksne som kan fungere som trygg havn og trygg base (Broberg et al., 2018). Dette støttes av Drugli et al. (2020) som hevder at barn trenger støtte av kjente voksne som kan bidra til å regulere barnets følelser når noe blir overveldende eller skummelt. Som Broberg et al., (2018) belyser er møtet med barnehagemiljøet sammenlignet med hjemmemiljøet en drastisk forandring for barnet. Dette sier noe om barnets behov for å ha foreldrene til stede i barnehagen i starten av tilvenningsperioden, da dette er en periode som for barnet kan oppleves overveldende.

Rammeplanen sier at barnehagen skal tilpasse rutiner, tid og etablere relasjoner slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet (Kunnskapsdepartementet, 2017). Dette sier noe om at det er barnehagen som skal tilpasse seg barnet, og at det ikke er barnet som skal tilpasse seg etter barnehagen. Barn skal få tid til å gjøre seg kjent i barnehagen, men rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017) sier ingen ting om hvor mye tid barna skal få til dette. Det å skape gode relasjoner og at barnet skal oppleve trygghet i barnehagen tar tid. «*Små barn trenger mye tid sammen med og sensitiv oppmerksomhet fra omsorgspersonens side for å bygge opp trygge tilknytningsrelasjoner til dem*» (Drugli, 2017). I fokusgruppeintervjuet kom det frem at flere av foreldrene hadde hatt ulike opplevelser av denne fasen og barnehagers praksis i forhold til avsatt tid. En mor sa: «*Jeg ville egentlig bruke lenger tid på å være sammen med barnet mitt i barnehagen de første dagene, men på dag fire fikk jeg beskjed om at jeg skulle levere og gå selv om jeg hadde informert om at jeg hadde god tid*» (Forelder 3). Dette står i kontrast til Drugli et al (2020) som argumenterer fra kunnskap og erfaring for at barna bør få minst en uke sammen med foreldrene i barnehagen. Barnehagelærerne ytret et behov for endret praksis og faglig oppdaterte tilvenningsplaner. «*Tre dagers fasen henger nok litt igjen fra gammel praksis, men det har skjedd mye på feltet de siste årene som viser at vi må oppdatere oss. Savner nye rammer å forholde oss til*» (Barnehagelærer 2).

Som Drugli (2017) påpeker, viser studien Liten i Norge (LiN, 2017) at det bør rettes ytterligere fokus mot god kvalitet for de yngste i barnehagen. Dette kan tolkes i ulike retninger, men i denne sammenheng tenker vi at det kan forstås som at det er behov for å sette lys på tilvenningsperioden for de yngste barna i barnehagen. I denne sammenheng bør man også løfte frem den enorme økningen av antall ettåringer i barnehagen de siste tiårene. Ifølge statistisk sentralbyrå er barnehagedekningen for ettåringer mer enn fordoblet, fra 27 % i 2000 til 87,7 % i 2022 (Statistisk sentralbyrå, 2023). Med dette lagt til grunn kan man forstå barnehagelærernes ønske for oppdaterte tilvenningsplaner i praksisfeltet. Drugli (2017) hevder det ikke ligger noen faglige begrunnelser bak tre dagers tilvenningsplan, men som Fagereng (2020) sier kan antall dager med permisjon fra arbeidsgiver være en bakenforliggende årsak. Fagereng (2020) viser til at det er vanskelig å sette en eksakt tid på hvor lenge tilvenningen burde vare, men at mange barn trenger tid og hjelp til å bli trygge i barnehagen.

Teori og funn i empiri viser at tid er en viktig ressurs i tilvenningsprosessen, men samtidig skal man være oppmerksom på at alle familier har ulike muligheter. Alle familier har ulike forutsetninger som jobb, permisjon, livssituasjon og videre som vil påvirke deres mulighet til å sette av tid.

Barnehagelærerne bør legge til rette for individuelle tilpasninger innenfor de rammene man har, dersom det er behov for dette (Drugli et al., 2020).

Barnehagelærerne hadde opplevd forskjeller i hvor mye tid foreldre ønsker/kan benytte seg av i tilvenningsperioden. *«Noen ganger kan det oppleves litt press fra foreldre som ønsker at tilvenningen skal skje raskest mulig, det er da viktig at vi ser barnas behov og ikke kun foreldrenes. Vi vet at relasjonsbygging tar tid»* (Barnehagelærer 1). Et spørsmål man kan stille seg er om disse forskjellene handler om vilje, ressurser eller foreldrenes kunnskap om barns behov i tilvenningsperioden. Drugli et al., (2020) argumenterer for at dersom foreldre har gode begrunnelser vil de lettere tilrettelegge for god tid til tilvenningsperioden. Dette understreker viktigheten av kunnskapsdeling mellom barnehage og hjem.

Medvirkning i tilvenningen

Barns medvirkning blir gjentatte ganger fremhevet i rammeplan for barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017) og legger føringer for at man alltid skal ivareta barnets behov i de valgene som blir tatt. *«Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov»* (Kunnskapsdepartementet, 2017). Om man knytter dette opp mot tilvenning bør altså barnets uttrykk skape rammene for hvor lenge foreldrene er i barnehagen sammen med barnet. Dette samsvarer med teori hvor Fagereng (2020) hevder vi må lære oss barnas uttrykk og tegn for å kunne tolke dem riktig. I denne fasen er samarbeidet mellom foreldrene og barnehagelærerne sentral.

Foreldrene skal også bli sett og hørt i tilvenningen og som rammeplanen for barnehager (Kunnskapsdepartementet, 2017) presiserer har de har rett til å medvirke i prosessen. En mor sa det slik: *«Jeg forventer at barnehagen tar seg tid til både meg og barnet mitt og at de også tar hensyn mine behov oppi det hele. Det er sårt å levere fra seg det kjæreste man har»* (Forelder 3).

Primærkontakt

Drugli (2020) hevder at primærkontakten er den viktigste broen mellom barnet og barnehagen i tilvenningsfasen. Dette samsvarer med våre funn fra empirien som viser at foreldrene og barnehagelærerne ser primærkontakten som spesielt betydningsfull i tilvenningsperioden. For foreldrene var det en trygghet med en fast person de og barna skulle forholde seg til i starten. *«Jeg spurte om vaktlisten til barnets primærkontakt slik at vi kunne tilpasse barnehagedagene etter dette i begynnelsen og jeg ble veldig usikker da jeg kom for å levere barnet mitt og primærkontakten ikke var til stede»* (Forelder 2).

I teorien finner vi at relasjonsbyggingen med primærkontakten skal skje i samarbeid med foreldrene. Ifølge Fagereng (2020) må foreldrene hjelpe primærkontakten å bli kjent med barnet. Men

hovedansvaret kan ikke legges på foreldrene, som Fagereng (2020) påpeker er det barnehagelærerne som har det pedagogiske ansvaret for tilvenningen. Dette er et ansvar barnehagelærerne var bevisst på: *«Jeg syntes det er viktig å få sagt at det er avgjørende med et godt samarbeid, men at det er vi som profesjonelle yrkesutøvere som sitter med hovedansvaret. Foreldrene kommer i barnehagen som privatpersoner og vi er faktisk på jobb»* (Barnehagelærer 1).

Primærkontaktens rolle vill i all hovedsak være å skape god relasjon og trygghet for barnet som begynner i barnehagen. Drugli (2020) fremmer at for å bygge trygg tilknytningsrelasjon, trenger små barn sensitiv oppmerksomhet fra omsorgspersonen over tid. En god og trygg relasjon mellom barn og primærkontakt vil øke barnets trivsel og redusere påkjenningen det er for barnet å begynne i barnehagen (Drugli 2014; Fagereng, 2020).

5.3 Fase 3 – separasjonsfasen

Den vanskelige avskjeden

I våre funn fra empirien viser foreldrene til at avskjeden med barnet var vanskelig. *«Når mitt barn begynte i barnehagen syntes jeg det var veldig vanskelig å gå fra når barnet gråt, og det var veldig godt å få en tekstmelding fra barnehagen om hvordan ting gikk»* (Forelder 2). Dette samsvarer med teori hvor Glaser (2018) hevder at de fleste foreldre føler en usikkerhet for om barnet vil trives i barnehagen og om de gjør det rette ovenfor barnet. Det kan tenkes at barnas reaksjoner er noe av det foreldrene vegrer seg for. I studien Liten i Norge (LiN) blir det forsket på små barns stressnivå i forbindelse med barnehagestart. I LiN studien kommer det frem at barn uansett opplever stress i denne perioden. Drugli (2017) omtaler dette stresset som positivt stress dersom det er kortvarig. Videre påpeker Drugli (2017) at det vil kunne oppleves vanskelig for små barn og separeres fra foreldrene, det å være med en kjent voksen vil kunne hjelpe barnet å regulere følelsene. Fagereng (2020) belyser at det er viktig at barnet blir møtt med anerkjennelse og forståelse for sine reaksjoner og følelser, samtidig som personalet uttrykker at barnehagen er et trygt og fint sted å være. Barna vil søke etter det kjente og trygge når de opplever usikkerhet. Et overgangsobjekt kan gi barnet en følelse av trygghet og trøst. (Drugli, et.al, 2020). Barnehagelærerne i intervjuet hadde erfaringer med at overgangsobjekt var til hjelp i denne fasen av tilvenningen. *«I trøsten er det gode muligheter for relasjonsbygging mellom personalet og barna, overgangsobjekt er et godt hjelpemiddel i avskjeden»* (Barnehagelærer 2).

Sensitiv omsorg

Broberg et, al (2018) hevder at trygg tilknytning etableres ved at barnet har gjentatte erfaringer med sensitiv omsorg fra omsorgspersoner, dette samsvarer også med teori fra Drugli (2017). Det at

personalet får lov å trøste barnet vil være med å bidra til å skape trygg tilknytning mellom barnet og omsorgspersonen. Ved å anerkjenne barnets opplevelse med sensitiv omsorg vil man også kunne hjelpe barnet til å regulere følelsene sine (Drugli, 2017).

Noen foreldre kan trenge sensitiv omsorg og veiledning basert på kunnskap og erfaring for å føle seg trygge og videre kunne overføre denne tryggheten til sitt eget barn. I følge Drugli et.al (2020) vil foreldre som strever med å regulere egne vanskelige følelser ha vansker med å hjelpe barna til selv regulere egne følelser og føle trygghet.

Forutsigbarhet skaper trygghet

Forutsigbarhet som begrep ble jevnlig nevnt i fokusgruppeintervjuet. For foreldrene handlet det i stor grad om forventningsavklaring og å vite hva de skulle forholde seg til. Her finner vi likheter til teorien hvor Drugli et, al. (2020) hevder at foreldrene trenger god og konkret informasjon for at de skal vite hva de kan forvente av barnehagen og hva barnehagen forventer av dem. Dette kan igjen knytte opp mot empirien hvor foreldrene sa at de trengte å få informasjon om planer og endringer i barnehagen. Som eksempel ble det i intervjuet nevnt at foreldrene vil informeres om vikarbruk og fravær i personalgruppen. En mor sa: *«En morgen jeg skulle levere mitt barn satt det to fremmede voksne på avdelingen, jeg ante ikke hvem disse var og spurte etter noen av de kjente voksne. Det var ingen kjente voksne tilgjengelig, og jeg hadde dårlig tid så jeg måtte bare levere og gå. Det ble en dårlig levering både for meg og barnet mitt og jeg skulle ønske jeg hadde fått informasjon i forkant og melding i etterkant»* (Forelder 1).

Primærkontakten ble av flere av foreldrene nevnt som en viktig ressurs i denne fasen og at det var viktig for dem å levere barnet til en kjent voksen. At foreldrene og barna møter trygge kjente fjes når de kommer i barnehagen vil bidra til forutsigbarhet som skaper trygghet. Dette kan forklare foreldrenes behov for informasjon om fravær i personalgruppen. Drugli (2017) hevder at barn knytter seg til stabile omsorgspersoner som inngår i en nær, positiv og forutsigbar relasjon til dem. Når barnet vet hva det kan forvente og blir møtt med sensitiv omsorg, kan det oppfatte primærkontakten som en trygg havn i avskjeden med foreldrene. Som Fagereng (2020) belyser er relasjonsbygging mellom personalet i barnehagen, foreldrene og barna en viktig del av en god tilvenning.

Sammenfattet med teorien og våre funn i empirien ser vi at relasjonen mellom primærkontakten og barnet/foreldrene er av stor betydning for de første dagene barnet er i barnehagen uten foreldrene.

I fokusgruppeintervjuet var barnehagelærerne opptatt av at barna har behov for forutsigbarhet og at gode rutiner bidrar til trygghet. Dette samsvarer med teori hvor Fagereng (2020) hevder at forutsigbarhet og faste rutiner bidra til at barnet fortære venner seg til den nye hverdagen. Dette vil si at i bringesituasjonen vil det være til barnets fordel at det er forberedt på at det vil komme en

avskjed med foreldrene og at barnet får gjentatte gode erfaringer med å bli møtt av trygge voksne. Fagereng (2020) påpeker at faste rutiner og forutsigbarhet kan bidra til at barnehagen blir en trygg base for barnet.

6.0 Avslutning

I denne oppgaven har vi tatt for oss problemstillingen: «Hvordan kan barnehagelærerne i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?» Gjennom fokusgruppeintervju med tre barnehagelærere og tre foreldre har vi fått innsikt i deres tanker rundt tilvenning og samarbeid i tilvenningsperioden. I arbeidet med denne oppgaven har vi sett at en god tilvenningsperiode består av flere viktige elementer som må fungere i et helhetlig perspektiv, for at overgangen fra hjem til barnehage skal være en positiv erfaring for både foreldre, barnehagelærerne og ikke minst barnet selv.

En grunnleggende faktor for god tilvenning er at barnehagelærerne har kompetanse og kunnskap om relasjonsbygging, tilknytning, overganger og samarbeid. Det kan ikke forventes at foreldre sitter med samme kunnskap som barnehagelærerne i forhold til hva en god tilvenningsperiode er og hva barnet trenger i en slik sårbar overgang. Derfor har vi i oppgaven medregnet tiden før barnet starter i barnehagen som en viktig del av tilvenningsprosessen. Det vil være hensiktsmessig å ha et foreldremøte for nye foreldre før oppstart, der man sammen går gjennom barnehagens tilvenningsplan, forklarer trygghets sirkelen og videreformidler taus kunnskap barnehagelærerne innehar. Å gi informasjon til foreldrene tidlig og faglig begrunne tilvenningsplanen vil kunne bidra til forutsigbarhet og forventningsavklaring. Samtidig må det legges til rette for innspill og spørsmål fra foreldrene. Åpen og god kommunikasjon er essensielt for at alle parter som er involvert i tilvenningen skal kunne ta hensyn til hverandre og barnets behov. God kommunikasjon kan også gi rom for medvirkning og tilpasning for den enkelte.

I arbeidet med tilvenning for de yngste barna er det viktig å legge til rette for trygghet, affektiv inntoning og tillit både hos foreldre og barna for å skape gode relasjoner. I oppgaven skiller tid seg ut som et viktig moment for å få til en god tilvenning. Å skape gode relasjoner og trygghet tar tid og det er individuelt hvor lang tid hver enkelt trenger for å komme dit.

Det er viktig at vi som barnehagelærere tar ansvar for å etablere et godt samarbeid og gode relasjoner til barnets omsorgspersoner for at foreldrene skal ha tillitt til at barnet er best mulig ivaretatt i barnehagen. Når primærkontakten fungerer som trygg base og trygg havn for barnet, vil en

lettere kunne skape den tillitten og tryggheten som trengs både hos foreldrene og barnet for at barnet skal trives i barnehagen.

«Samarbeid med foreldrene er en nøkkelfaktor for å få til gode overganger for små barn, og det må legges stor vekt på å etablere gode samarbeidsrelasjoner med foreldrene til alle småbarn som begynner i barnehagen» (Drugli et. al, 2020). I henhold til oppgavens problemstilling krever dette et samarbeid og kommunikasjon mellom barnehage og hjem for at barnet skal få det best mulig i denne prosessen.

7.0 Litteraturliste

- Barnehageloven. (2006). Lov om barnehager. (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Broberg, M., Hagstrøm, B., & Broberg, A. (2018). *Tilknytning i barnehagen hva betyr trygghet for lek og læring*. Cappelen damm as.
- Cooper, Hoffman, Marwin & Powell (1999). Trygghetssirkelen. [Bilde]. Hentet fra:
<https://www.barnehage.no/kronikk-laeringsverkstedet-meninger/trygghetssirkelen-som-verktoy-i-tilvenningsperioden/116255>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving*. (6. Utg.). Gyldendal Akademisk
- Drugli, M. B. (2017). *Liten i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, M. B., Lekhal, R., & Buøen, E. S. (2020). *Tilvenning og foreldresamarbeid*. Cappelen Damm Akademisk.
- Drugli, MB, Solheim, E, Lydersen, S, Moe, V, Smith, L og Berg-Nielsen, T (2017). *Elevated cortisol levels in Norwegian toddlers in childcare*. Early Child Development and Care, e-pub. Hentet fra: [Elevated cortisol levels in Norwegian toddlers in childcare \(uio.no\)](https://www.uio.no)
- Fagereng, K. M. (2020). *Velkommen til barnehagelivet!* Kommuneforlaget AS.
- Glaser, V. (2018) *Foreldresamarbeid: Barnehagen i et mangfoldig samfunn*. (3.utg) Universitetsforlaget.
- Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Cappelen damm akademisk
- Kunnskapsdepartementet. (2017). Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Udir.
<https://www.udir.no/contentassets/7c4387bb50314f33b828789ed767329e/rammeplan-for-barnehagen---bokmal-pdf.pdf>
- Kvale, S & Brinkmann, S. (2009) *Det kvalitative forskningsintervju*. Gyldendal akademisk.
- Niss, G. (2017). *Å begynne i barnehagen*. Pedlex.
- Personopplysningsloven (2018) Lov om behandling av personopplysninger. (LOV-2021-06-18-124). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>

Rienecker, L. & Jørgensen, P, S. (2014) *Den gode oppgaven håndbok i oppgaveskriving på universitet og høyskole*. Fagbokforlaget.

Statistisk Sentralbyrå. (2023). Barnehager, 2022. Hentet fra:

<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager/aar-endelige>

Statistisk sentralbyrå. (2017). Barnehagedekning før og nå. Hentet fra:

<https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/barnehagedekning-for-og-na>

Thoresen, I. T. (2017). *Foreldresamarbeid i barnehagen til barnets beste*. Cappelen Damm Akademisk.

Fokusgruppeintervju

Moderator: Eli Raknes

Medmoderator og skriver: Tine Smedsvik

6 informanter: tre foreldre og tre barnehagelærere

Emne for fokusgruppeintervjuet: *Hvordan kan personalet i barnehagen i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?*

Møtet starter med at moderatorene ønsker velkommen, presenterer seg selv og emnet som står i fokus. Informerer om at vi ønsker å skape en åpen samtale med god takhøyde og rom for alle synspunkt. Blir enig om signal for når man ønsker å ta ordet og evt. behov for pause.

Liten presentasjonsrunde av deltakerne.

Moderator informerer litt om hva rammeplanen sier om samarbeid mellom barnehage-hjem og barns medvirkning. Og stiller spørsmålet: Hvordan kan personalet i barnehagen i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen? Dialogen starter.

Moderator styrer ordet og passer på at samtalen dreier seg rundt tematikken.

Medmoderator noterer underveis og kommer med innspill ved behov.

Mulige oppfølgingsspørsmål for å skape dialog dersom det er behov for dette.

- Hva tenker dere er viktig i perioden før barnet startet i barnehagen?
- Hvilke faktorer anser dere som viktig for at barnet skal få en god og trygg tilknytning til barnehagen?
- Hva tenker dere om barns medvirkning i forhold til tilvenning?
- Hvem tenker du har ansvaret for at tilvenningsperioden oppleves positivt og hvordan kan man oppnå dette?
- Hvilken informasjon tenker dere det er viktig at blir delt mellom barnehage og hjem ved oppstart, på hvilken måte bør denne informasjonen gis?
- Hvor lenge mener dere en tilvenningsperiode burde vare?

- Har primærkontakten vært viktig for dere i tilvenningsperioden, på hvilken måte?
- Hva tenker dere om egen rolle i tilvenningsperioden?

Avslutning

Medmoderator passer tiden og informerer når det er 5-10 min igjen.

Leser gjennom referatet i fellesskap og tar en oppsummering for å sørge for at alle føler de kan kjenne seg igjen i det samtalen har dreid seg om.

Spør om noen har noe de vil tilføye som er et viktig bidrag i denne sammenhengen?

Vedlegg 2

Vil du delta i forskningsprosjektet «tilvenning for de yngste i barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt som skal brukes i en bacheloroppgave. Problemstillinger lyder som følger:

Hvordan kan personalet i barnehagen i samarbeid med foreldre skape en god tilvenningsperiode for de yngste barna i barnehagen?

Dette skrevet gir deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

I bacheloroppgaven skriver vi om tilvenning for de yngste i barnehagen og hvordan foreldre og personalet i samarbeid kan skape en god tilvenningsperiode. Vi ønsker å finne mer ut om hva dere som foreldre og barnehagelærere vektlegger som verdifullt og viktig i denne perioden. Gjennom arbeidet med denne oppgaven vil det bli gjennomføre et fokusgruppeintervju med tre foreldre og tre barnehagelærere.

I dette prosjektet regner vi tilvenningsperioden som perioden fra man har fått tildelt barnehageplass og de første ukene barnet er i barnehagen.

Hva er et fokusgruppeintervju?

Et fokusgruppeintervju består som regel av en moderator som leder intervjuet og mellom seks til ti informanter. Fokusgruppeintervju kjennetegnes av en ikke-styrende intervjutillatelse hvor målet er å få frem flere forskjellige synspunkt om temaet som er fokus for gruppen. Gruppemoderatoren presenterer emnet for diskusjonen og styrer ordet. Moderatoren har også ansvar for å skape en åpen atmosfære hvor man kan uttrykke personlige og motstridende meninger om temaet. Målet med fokusgruppen er ikke at alle skal komme til enighet eller en konkret løsning, men å skape refleksjoner og dialog rundt emnet og at deltakerne får ytret sine synspunkter.

Bakgrunn og formål: Vi er to studenter som går siste året på barnehagelærerutdanningen på høgskulen på vestlandet (HVL) campus Sogndal. Vi er i gang med å skrive bachelor og vil i den anledning innhente data for å kunne få et bedre innblikk i hva foreldre og barnehagelærere tenker en god tilvenningsperiode for de yngste barna (0-2 år) i barnehagen innebærer.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Gjennom arbeid med vår bacheloroppgave trenger vi å innhente informasjon fra foreldre som skal ha eller har hatt tilvenning i barnehagen og barnehagelærere. Vi skal gjøre intervju for å innhente data på hva foreldre vektlegger i et godt samarbeid med personalet i barnehagen. I dette intervjuet søker vi derfor informanter som har bakgrunn som barnehagelærere og foreldre med barn i aldersgruppen 0-2 år.

Hva innebærer det å delta?

Ved å delta må du stille til et fokusgruppeintervju hvor det vil være lagt opp til dialog rundt temaet tilvenning. Intervjuet vil vare i ca 60-90 minutter, og gjennomføres 31 Januar Kl. 18-20. Intervjuet vil bli dokumentert skriftlig og den informasjonen du oppgir vil bli behandlet konfidensielt. Det vil ikke bli tatt lydopptak eller videoopptak. Både barnehagelærere og foreldre vil være anonyme i vårt videre arbeid og ingen personopplysninger vil bli dokumentert underveis.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn.

Ditt personvern- hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger.

Vi vil kun benytte opplysningene fra deg til formålet som er beskrevet i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Praktisk informasjon:

Hvor: Hjellemarka FUS barnehage, Storestraumen 275, 5212 Søfteland

Dato: Tirsdag 31.01.2023

Klokken: 1800-2000

Ansvarlige for forskningsprosjektet: Eli Raknes og Tine Smedsvik

Kontaktinformasjon: eli-raknes@hotmail.com Smedsvik.tine@gmail.com

Astrid Bakken er veileder på oppgaven, dersom dere har spørsmål kan dere ta kontakt med henne på e-post Astrid.bakken@hvl.no

Med vennlig hilsen Eli Raknes og Tine Smedsvik